higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT (BEROEPSGERIG)

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

(Eerste vraestel)

NKR VLAK 4

6 November 2020

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 14 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A: LEES EN KYK

Nasienriglyne vir die begripstoets.

- Geen penalisering vir spel- en taalfoute nie.
- Geen penalisering waar antwoorde nie in volsinne geskryf is nie.
- Geen woord in 'n ander taal word as antwoord aanvaar nie. Indien die woord(e) egter toegedruk word en dit beïnvloed nie die betekenis nie, word die antwoord as korrek aanvaar.
- Waar die antwoord in meer as een sin aangebied word, maar tog tot die antwoord lei, is dit korrek.
- Indien twee of meer feite vereis word, word slegs die eerste twee of meer feite in volgorde nagesien.
- Spesifieke opdragte soos bv. **EEN WOORD, OPEENVOLGENDE WOORDE, 'N SINSDEEL, EEN SIN** moet uitgevoer word. Die kandidaat mag een woord in 'n sin aanbied:

Die een woord is …
Die woord wat dit vir ons sê, is …

- Geen penalisering indien aanhalingstekens in aanhalings ontbreek nie.
- Geen penalisering indien die antwoord 'n direkte aanhaling is nie.
- Waar/Ja/Onwaar/Nee vrae:
  eerste deel korrek en motivering verkeerd/ontbreek (1)
  eerste deel verkeerd en motivering verkeerd (0)
  eerste deel ontbreek en motivering korrek (0)

VRAAG 1: TYDSKRIFARTIKEL

TEKS A: Van die slaghuis tot sukses
[Verwerk uit: Rapport, 9 Desember 2018]

VRAAG	MEMORANDUM		PUNT
1.1	1.1.1	Gepas: Dit laat 'n mens wonder waaroor die artikel gaan./Dit klink interessant en dan wil jy meer daaroor weet. ✓ Nie gepas nie: Dit is doodgewoon en vervelig. ✓/ Dit klink nie interessant nie. Enige twee, iets soortgelyks	2
	1.1.2	'slaghuis'✓	
1.2	D dit wat met jou gebeur is onvermydelik✓		1
1.3	Letterlik: Die bus het gebreek, toe moes Desiree Ellis stap. ✓✓OF Figuurlik: Hierdie beeld verduidelik hoe ver sy al in die lewe gekom het./Haar pad tot sukses word beskryf. Iets soortgelyks		2

Kopiereg voorbehou

1.4	1.4.1	Jy moet besluit watter pad jy kies./Jy moet besluit waarheen jy wil gaan. ✓	1
	1.4.2	Desiree móés kies of sy sokker wil speel of 'n gewone werk wil doen soos om in 'n slaghuis te werk.✓ Iets soortgelyks	1
	1.4.3	Desiree móés kies wat sy met haar lewe wou doen./Dit sluit aan by die busry-tema. ✓✓ Iets soortgelyks	2
1.5	ONWAAR✓ 'met singende harte' (par. 4) ✓		1 1
1.6	'skarrel'✓		1
1.7	'sokkermal'✓		1
1.8	'legende' ✓		1
1.9	'naelstring'✓		1
1.10	'debuut' ✓		1
1.11	1.11.1	C personifikasie✓	1
	1.11.2	Suid-Afrika is weer toegelaat tot internasionale sport./Ons is verwelkom in sportkringe./Suid-Afrikaanse sportsoorte kon weer deelneem oorsee./Iets soortgelyks✓	1
1.12	1.12.1	JA: indien 'n mens toegewyd is en baie hard oefen, kan enige iemand presteer./Iets soortgelyks. ✓✓ OF NEE: 'n Mens moet baie hard werk, maar ook talent hê om soiets te kan vermag./Iets soortgelyks.	2
	1.12.2	'n Driekuns is wanneer jy drie keer punte aanteken in dieselfde wedstryd, bv. drie drieë druk in rugby, of drie sesse of viere slaan in krieket, of drie doele aanteken in netbal of hokkie. ✓ Iets soortgelyks	1

Kopiereg voorbehou

1.13	A Senuweeagtig✓		1
1.14	Haar werkgewer het haar gewaarsku dat sy haar werk sou verloor indien sy nie betyds terug is nie✓./Sy het geweet dat sy haar werk sou verloor indien sy nie die Maandag terug is by die werk nie.		1
1.15	1.15.1	Dit is nie goeie Afrikaans nie. ✓/Dit is *slang*./Die woord is afgelei van 'n Engelse woord./Iets soortgelyks.	1
	1.15.2	Werkie✓	1
	1.15.3	Dit was nie 'n groot werk nie. ✓/Dit was nie 'n permanente werk nie./Sy het nie baie verdien met hierdie werk nie./Iets soortgelyks	1
1.16	1.16.1	Feit✓	1
	1.16.2	'net nege nederlae' ✓/'wenpersentasie van 72%'	1
1.17	Sy is nie permanent aangestel nie. ✓/Sy het tydelik opgetree as afrigter totdat iemand permanent in die pos aangestel is./Sy is nie voltyds aangestel nie, slegs tydelik./Iets soortgelyks.		1
1.18	Nee. ✓ Hulle het teen Nigerië verloor in die eindstryd. ✓		1 1
1.19	Banyana het Mali gewen en sodoende gekwalifiseer vir die Wêreldbeker. ✓		1
1.20	1.20.1	Dit is vir Desiree Ellis onmoontlik om af te skakel. ✓✓/Desiree Ellis kan nie niks doen nie./Ellis kan nie stilsit nie.	2
	1.20.2	Retoriese vraag. ✓	1 **[35]**

VRAAG 2: BRIEF AAN DIE PERS

2.1	2.1.1	SAAMSTEM Tieners hou daarvan om te rebelleer. ✓✓/Tieners wil anders wees./Tieners sien nie iets verkeerd met tatoeërmerke en *piercings* nie./Iets soortgelyks. OF NIE SAAMSTEM NIE Nie alle tieners is dieselfde nie./Alle tieners hou nie van iets soos tatoeërmerke en *piercings* nie./Iets soortgelyks.	2
	2.1.2	SAAMSTEM Werknemers moet professioneel lyk en daarom nie tatoeërmerke en *piercings* hê nie. ✓✓/Iets soortgelyks. OF NIE SAAMSTEM NIE Werkgewers moet hulle nie steur aan iets soos tatoeërmerke en *piercings* nie, maar behoort te kyk na die gehalte van die werknemer se werk./Iets soortgelyks.	2
2.2	'n *Piercing* is ’n gaatjie deur jou vel waardeur jy juweliersware sit, bv. 'n oorbel of neusring ✓		1
2.3	ONWAAR✓ 'hulle enigiets sal doen om jou bloeddruk op te stoot.'✓		1 1
2.4	daardie✓		1
2.5	'taboe'✓		1
2.6	Hulle is dikbek vir geen rede nie. ✓ Hulle kry tatoeërmerke en *piercings.* ✓		2
2.7	2.7.1	(Geen punt vir ja/nee nie. Sleg punte vir aanvaarbare rede) JA: Dit is my keuse en reg om 'n tatoeërmerk en/of *piercings te kry.*/ Dit is in die mode. ✓✓ OF NEE: Dit is aaklig en ontsier die mens se liggaam./ Dit laat permanente letsels op ‘n mens se vel. Iets soortgelyks	2

	2.7.2	(Geen punt vir ja/nee nie. Sleg punte vir aanvaarbare rede) JA: Tieners is afhanklik van hul ouers. Ouers het die reg om kinders te verbied om hul liggame te ontsier. ✓✓ OF NEE: Tieners kan self besluit self waarvan hulle hou. Dit is hul eie liggame.	2 **[15]**

TOTAAL AFDELING A: 5**0**

AFDELING B: PRÉCIS

VRAAG 3: TYDSKRIFARTIKEL

Moontlike antwoord.

HOE OM SUKSESVOL TE HERWIN

Al **begin jy klein**, maak jy 'n verskil. **Vra die versamelaars** wat hulle herwin, sodoende help jy hulle én jou straat word skoongemaak. Herwinning **bied 'n inkomste** vir herwinnaars. Help herwinnaars deur **houers uit te spoel** voordat jy dit herwin. **Sortee**r papier, bottels en blikkies in aparte sakke. **Trap bokse** en plastiekbottels plat sodat dit minder plek vat. **Kry inligting** oor herwinnaars in jou omgewing.
65 woorde

[Hoofgedagtes mag nie herhaal word nie. Indien wel, sien slegs eenmaal na.]

ASSESSERINGSRIGLYNE

ALGEMEEN

Lees die hele précis om 'n geheelindruk te kry.

- Beplanning is nie nodig nie.
- Indien beplanning wel gedoen is, moet dit duidelik aangedui wees.
- Indien nie aangedui nie, word die eerste précis nagesien.
- Indien die précis te lank is, word daar slegs 5 ekstra woorde toegelaat. **Die res van die** précis **word geïgnoreer.**
- Indien die opsomming te kort is, maar dit bevat al die vereiste inligting, word die kandidaat **nie gepenaliseer nie.**
- Kandidate mag nie afkortings in hulle précis gebruik nie. Indien dit in die précis voorkom, word elke afkorting getel volgens die getal woorde wat dit voorstel.
- Woordtelling moet aangedui word. (sien stap 2)

PUNTE WORD SOOS VOLG TOEGEKEN

Stap 1: Feite (Inhoud): 14 punte (2 punte per feit)
Stap 2: Aantal woorde aangedui: 1 punt
Stap 3: Formaat: 1 punt
Stap 4: Taal: 4 punte (sien stap 4)
Stap 5: Aanhalings (sien stap 5)

DUI DIE PUNTE SÓ AAN:

Feite (14) + Woorde (1) nie aangedui nie (-1)
Formaat (1)
Taal (-0/1/2/3/4) Aanhaling (-0/1/2)
= TOTAAL 20 punte

STAP 1: FEITE (14 punte)

- Slegs feite wat in **volsinne** aangebied word, verdien punte. ('n Volsin het 'n werkwoord). Sewe feite, 2 punte elk.

STAP 2: AANTAL WOORDE 1 punt (of -1 indien nie aangedui nie)

- Kandidate MOET die **korrekte** getal woorde aandui.

Indien die kandidaat nalaat om die getal woorde aan te dui of die getal woorde is verkeerd aangedui, penaliseer **met een punt** aan die einde.

STAP 3: FORMAAT 1 punt of (-1 indien foutief)

- Kandidate moet die précis in die vereiste formaat aanbied:

in paragraafvorm en volsinne

STAP 4: TAAL 4 punte of (-0/1/2/3/4)

- **ELKE taalfout** (grammatika, spelling en punktuasie) in **ELKE feit word aangedui (ook in verkeerde feite), daarna getel en soos volg bereken:**

Feite met taalfoute	
0–4 foute:	Geen penalisering nie
5–8 foute:	Trek 1 punt af
9–12 foute:	Trek 2 puntel af
13 -15 foute	Trek 3 punte af
16 foute of meer:	Trek 4 punte af

TIPIESE TAALFOUTE

- Woordorde in enkelvoudige sin (bv. O/werp + ww. + v/werp)
- Woordorde in saamgestelde sinne (Voegwoord 1, 2 en 3)
- Omgekeerde woordorde
- Tyd, wyse, plek
- Direkte vertaling (moedertaalinvloed)
- Dubbelnegatief
- Voornaamwoorde
- Lydende vorm
- Infinitief

Kopiereg voorbehou

STAP 5: AANHALINGS (- 0/1/2)

- Vir **direkte aanhalings** van sinne word daar soos volg van die totaal gepenaliseer:

1–3 volledige sinne aangehaal:	Geen penalisering nie.
4–5 volledige sinne aangehaal:	Trek 1 punt af
6–7 volledige sinne aangehaal:	Trek 2 punte af

TOTAAL AFDELING B: 20

AFDELING C: KYK

VISUELE TEKSTE

VRAAG 4: ADVERTENSIE

NR.	ANTWOORD		PUNT
4.1	4.1.1	Die persoon is regtig desperaat om 'n boek te kry wat hy/sy nog nie gelees het nie. ✓	1
	4.1.2	Die persoon soek 'n boek wat hy/sy nog nie gelees het nie./Die persoon soek iets om te lees. ✓	1
4.2	4.2.1	Iets wat 'n mens jou nie kan indink nie. ✓/Iets baie onwaarskynlik.	1
	4.2.2	Om baie geld te hê✓./ Om 'n meisie/kêrel te hê./Om sonder my meisie/kêrel te wees. Iets soortgelyks.	1
4.3	4.3.1	EEN van die volgende: In 'n tas. ✓/Onder die bed./In die kombuis.	1
	4.3.2	EEN van die volgende: Agter die wasgoedmandjie. ✓/Op die badkamerrakkie./In die oond se warmlaai.	1
4.4	Hart✓ klop✓ in sy/haar bors.OF Keel trek toe.		2
4.5	ONWAAR✓ 'nêrens 'n ongeleesde boek te vinde nie'✓		2
4.6	Moeggeploeg dui daarop dat die inwoners moedeloos/moeg gewerk is.✓ Iets soortgelyks		1
4.7	'strompel'✓		1
4.8	4.8.1	'tevergeefs'✓	1

	4.8.2	'desperaat'✓	1
4.9	B hy/sy iets soek om te lees. ✓		1
4.10	Die koskas se deur✓		1

4.11	4.11.1	Figuurlik✓ Daar is nie 'n fisiese boekwinkel nie, maar wel 'n aanlyn-boekwinkel. ✓	2
	4.11.2	Plek/buurt/area✓	1
4.12	4.12.1	Dit is 'n elektronies instrument soos 'n selfoon. ✓	1
	4.12.2	Ek drink 'n tablet vir my hoofpyn. Iets soortgelyks✓	1
4.13	Hy/sy het 'n boek aanlyn bestel./Hy/sy het 'n boek oor die internet bestel.✓		1
4.14	'n Huis is 'n gebou. 'n Tuiste is meer as 'n huis: jou eie huis✓/ plek waar jy tuis voel/plek waar jou ouers of gesin woon. Iets soortgelyks.		1
4.15	LAPA UITGEWERS✓		1
4.16	'n Mens leer baie uit boeke, dit verbreed/vergroot jou wêreld.✓ ✓ OF 'n Mens kan eerder televisie kyk om te ontspan. Iets soortgelyks.		2
4.17	4.17.1	Voeg toepaslike prente/ foto's in. ✓ Gebruik kleur.✓ Voeg 'n interessante raampie in. Iets soortgelyks.	2
	4.17.2	Deur kleur, foto's en/of raampies te gebruik word die aandag van die leser getrek./ ✓ Dit behoort interessant aangebied te word./ ✓ So word die leser geprikkel om verder te lees en 'n begeerte ontwikkel na die produk. Iets soortgelyks.	2 **[30]**

TOTAAL AFDELING C: 30

AFDELING C: TAAL IN PRAKTYK

FUNKSIONELE TAALGEBRUIK

VRAAG 5: ARTIKEL

VRAAG	ASSESSERINGSRIGLYNE		PUNT	VLAK
5.1	5.1.1	Flukse Phillip vryf sy eie toekoms blink. ✓	1	alliterasie
	5.1.2	Letterlik: Phillip poleer motors vir 'n inkomste. ✓✓ Figuurlik: Hy verbeter sy toekoms.	2	Letterlik/Figuurlik
	5.1.3	Phillip is **fluks** en vryf sy eie toekoms blink.✓	1	b.nw. predikatief
5.2	Dui determinasie aan✓/vasbeslote		1	aksenttekens
5.3	Agt-en-twintig✓OF agt en twintig		1	getal uitskryf
5.4	ondersteun✓		1	betekenis
5.5	Motors word (deur hom) poleer om vir sy studies te betaal.✓✓		2	lydende vorm
5.6	Hy het altyd geweet daar is nie geld om te studeer nie. ✓✓✓		3	woordorde
5.7	duikies✓		1	spelling
5.8	haelskade✓		1	een woord
5.9	te herstel✓		1	infinitief
5.10	uitgawe✓		1	antoniem
5.11	verhuis✓		1	korrekte werkwoord
5.12	welbekende✓		1	betekenis
5.13	Gebruik maak van die geleentheid/elke geleentheid aangryp✓		1	Verklaar gesegde
5.14	narkotiseurs✓		1	Korrekte spelling

5.15	Hy het gesê dat✓ hy nie in 'n kantoor kon✓ werk nie. Hy het dinge uitmekaar gehaal vandat hy 'n skroewedraaier kon vashou. ✓ Hy wou buite wees en met sy hande werk. ✓	4	Indirekte rede
5.16	Hy is ✓gehelp (deur sy pa) met die registrasiegeld ✓	2	Bedrywende tyd
5.17	geen✓	1	Korrekte woord
5.18	Helder Toekoms✓	1	Vertaal in Afrikaans
5.19	begin✓	1	Een woord
5.20	dienste✓	1	meervoud
5.21	Buys gebruik baie van sy tyd om te werk.✓	1	betekenis
5.22	perfeksionis✓	1	Selfstandige naamwoord
5.23	waarborg✓	1	vertaal
5.24	Dit is hoe hy praat/algemene praatwyse✓	1	verklaar
5.25	sweet✓	1	Voltooi gesegde
5.26	werk✓	1	Een woord
5.27	entoesiasties/ graag✓	1	sinoniem
5.28	Baie mense het gesê ✓ (dat) hulle nie bang vir werk was ✓nie, ...	2	Verlede tyd
5.29	daad✓	1	Voltooi gesegde

[40]

TOTAAL AFDELING C 40

AFDELING E: KOMMUNIKASIE IN PRAKTYK

VRAAG 6: MEDIA

6.1
- Visuele materiaal ontlok emosies en ons reageer makliker daarop as op
- woorde. ✓
- Visuele material dra inligting oor op 'n manier wat die hele brein betrek eerder as slegs die lees✓/analiserende deel van die brein.
- Die inligting word vining geabsorbeer. ✓
- Visuele materiaal versier 'n teks an maak dit aantreklik.
- Dit is 'n vinnige en doeltreffende metode om die aandag van 'n spesifieke teikengehoor te trek. (Enige 3 × 1) (3)

6.2
- Die geskrewe teks van visuele tekste moet vinnig gelees en verstaan kan word.✓
- Dit moet bondig wees (kort, duidelik en presies). ✓
- Dit moet pittig, aantreklik en toepaslik wees. ✓ (3)

6.3
- Taal: gesproke en geskrewe taal✓
- Visueel: stil of bewegende beelde, foto's en video's, geskrewe teks, visuele materiaal(kleur, grafika, format en uitleg) ✓
- Oudio: musiek en klankeffekte✓
- Gebare: gesigsuitdrukking en lyftaal✓
- Ruimte: uitleg en organisasie van voorwerpe in (die) ruimte (Enige 4 × 1) (4)

6.4 6.4.1 Vermaak✓ (1)

6.4.2 Koerantlesers✓/Algemene publiek/Onderwysers/Skoolkinders (Enige EEN) (1)

6.5 (Geen punt vir ja/nee nie. Sleg punte vir aanvaarbare rede)

JA
Spotprenttekenaars moet ook eties optree volgens sekere norme en waardes.✓ ✓ (1 × 2)

OF

NEE
Spotprenttekenaars oorskrei soms etiese reëls om aandag te trek.
Iets soortgelyks (2)

6.6 Politieke spotprente lewer kommentaar op die nuus van die dag✓ (1)

6.7 6.7.1 'n Karikatuur is 'n skets wat 'n persoon se opvallende kenmerke (neus, hare, gereelde klere-item, ens) vasvang.
Die persoon is altyd maklik om te herken. (2)

6.7.2 Die doel is vir humoristiese effek✓/om te beledig. (1)

6.8 (Geen punt vir ja/nee nie. Sleg punte vir aanvaarbare rede)
JA
Strokiesprente is nodig vir humor in die lewe. Dit is goeie vermaak en laat my lag / ek kan my verweenselwig met die karakters✓✓

OF

NEE
Strokiesprente is nie altyd eties korrek nie. Dit interesseer my nie / ek verstaan nie altyd die humor nie
Iets soortgelyks (2)
[20]

VRAAG 7: MANIPULERENDE KOMMUNIKASIE MEDIA

7.1 7.1.1 Afrika vroue wil Berg Everest uitklim.✓ Iets soortgelyks
Geen punte indien langer as 6 woorde

7.1.2 Beskerm jou kinders só! ✓ Iets soortgelyks
Geen punte indien langer as 6 woorde

7.1.3 Kry só meer energie! ✓ Iets soortgelyks
Geen punte indien langer as 6 woorde

7.1.4 Drome word (soms beter) bewaarheid. ✓ Iets soortgelyks
Geen punte indien langer as 6 woorde

7.1.5 Minder skermtyd, meer speeltyd! ✓ Iets soortgelyks
Geen punte indien langer as 6 woorde

(5 × 1) (5)

7.2
- Bewering: ✓ Die propagandis maak sterk emosionele stellings maar baie van die stellings kan nie bewys word nie. ✓
- Veralgemenings: ✓ Stereotipering – almal doen dit! ✓
- Ophemeling: ✓ Hemel die situasie wat jy wil hê, op en minimaliseer enige onaangename realiteite of gevare. ✓
- Leuens: Die publiek word verkeerde inligting gegee wat die halwe waarheid is. Waarheid en leuens word saamgevoeg.
- Uitwys van die vyand: Iemand word blameer vir al die probleme en foute van andere.
- Herhaling: Jy sal 'n stelling wat jy dikwels genoeg lees of hoor uiteindelik glo. Slagspreuke word dikwels so gebruik.
- Keuse van slegs sekere feite: Wanneer slegs die feite van standpunt gekies word vir ondersteuning en geen vir die ander kant nie. Weglating.
- Stereotipering: Mense word nie herken as individue nie, maar geëtiketteer as lede van 'n groep met vooropgstelde kenmerke.
- Vervanging van name: name wat 'n slegte beeld skep of beledigend is, word gebruik.
- Die gebruik van getuigskrifte: die gebruik van die naam of foto van 'n kundige of beroemde persoon om die produk of standpunt te ondersteun.

(Enige 3 × 2) (6)

7.3. 7.3.1 Mans is sterk en handig. ✓ Iets soortgelyks

7.3.2 Blondines is dom. ✓ Iets soortgelyk

(2 × 1) (2)

7.4
- Soms word slegs 'n gedeelte van 'n foto gewys om sodoende 'n sekere boodskap oor te dra, hetsy positief óf negatief. ✓✓
- Die volledige foto behoort gewys te word sodat die kyker self kan besluit wat die ware situasie is/ om gedagtes te prikkel ✓ (3)

7.5 7.5.1 (Geen punt vir ja/nee nie. Sleg punte vir aanvaarbare rede)
JA
Geweld, seksuele beelde en vuil taal word dikwels gebruik in programme wat kinders kyk. ✓✓

OF

NEE
Reekse is lewensgetrou en beeld die werklikheid uit. (1 × 2) (2)
Iets soortgelyks.

7.5.2 Dit is reg dat ouers kinders beskerm deur programkeuses te beperk aangesien kinders vatbaar is vir verkeerde invloede. Hul moet gelei word om regte keuses te maak aangesien hul nog onvolwasse is en nie kan onderskei tussen gepas of onvanpaste progamme nie.✓ ✓

OF

Ouers moet kinders toelaat om self oor programme te besluit, anders sal hul nooit leer uit hul foute nie. Kinders moet toegelaat word om self te besluit oor programkeuses. So leer hul onderskei tussen goed of sleg. (1 × 2) (2)
Iets soortgelyks.

[20]

TOTAAL AFDELING E: 40
GROOTTOTAAL: 180

Kopiereg voorbehou